

Något om jaktens historia från stenåldern fram till våra dagar.

Den under Renjägartiden bedrivna jakten, utmed iskanten på inlandsisen under sin rörelse mot norr, finns ännu spår i form av de sk. Renjägarpilarna, och primitiva skrapor att användas till att flå och bereda djurhudarna med. Pilarna är i regel bladformade ganska stora och kraftiga och försedda med tånge, ett litet skaft detta till för att hålla pilspetsen på plats då den surrades fast vid pilen. En båge med dessa pilar, var ett på den tiden effektivt jaktvapen och Renjägar mannen var säkrligen skicklig i användandet av sitt vapen. Tiden kallas nu Äldre Dryas, efter en fjällsippa (Dryas octoptala), och tiden är omkring 10, 000 före vår tideräknings början. Väderleken var ännu så opålitlig, att någon bosättning över vintern inte kunde ifrågakommas, utan Renjägarernas boplatser låg vid denna tid i norra Tyskland eller södra Danmark och kallas i dag för Bromme och Lyngby kulturen beroende på den livsform och de föremål som vid denna tid fanns. Den första i Vårt land bevisbara boplatser under denna Interglacialperiod har legat vid Sege i Malmöområdet, där man vid schaktningsarbeten fann en mycket primitiv boplatser en sk. sommarboplatser där dessa Renjägare tillverkat några bruksföremål i flinta. Renhorn finner man från denna tid i våra tavmossar men även vid sjöstränderna kan man finna sådana hornbitar dessa har då svallats fram av vattnet. Landskapet var Tundra med inslag av Krypvide av olika slag, Dvärgbjörk och starrgräs. Djurlivet bestod av Ren Polarräv, Lämmel samt en del fågelarter, senare tillkom under Alleröd tiden en tundra älg och en jättehjort väldigt stora djur med enorma hornkronor av vilka man funnit ett fåtal. Vädet blev nu något blidare och nu inkom större träd hit bestående av al, björk och pil. Denna period sträcker sig fram under ca. 800 år, varefter det blir ett återfall av ett betydligt kallare klimat, denna period kallas för yngre Dryas, därför att sippan återinträder tillsammans med övriga tundraväxter. Även renen kommer tillbaka och även de i dag inom polarområdet levande djuren.

I slutet av detta återfall av kylan vilket varade ca 900 år, började en invandring av människor söderifrån, vi hade fortfarande landförbindelse med Danmark vilket underlättade dessa små stammars bosättning i de södra delarna av vårt land. Samma sak gällde för de jaktbara djuren vilka vid denna tid utökats med Uroxen, Vi är nu inne i "Jägar och Samlarstenåldern" med ett betydligt bättre klimat, skog finns nu med träd såsom Björk, al, fur

Men som vid all jakt så även i dag, händer saker varutöver vi inte råder. Det förekom under dessa jakter, att det sårade djuret tog sig för långt ut med den påföljden, att de sjönk i dyn eller vattnet, varför jägarna med sina primitiva redskap inte fick tag i sitt byte. Därför finner arkeologerna i dag rester, och ibland hela skelett av dessa bytesdjur som stenåldersjägarna inte fingo tag i på botten av mossar och kjärr och på dessa ben kan finnas skador orsakade av pilar avskjutna med stora och kraftiga bågar, av män som verkligen kunde hantera dem. Fördelen var mycket större för urskåningen att bo i våtmarkerna, en stam behövde här ett mindre revir för sin försörjning, än samma antal medlemmar i en stam behövde i torrmarken. De stammar som under sommarmånaderna förlade sina boplatser vid sjöstränderna hade med de möjligheter till jakt på sjöfågel och inte minst på ägglockningen under försommaren, vilket säkert haft en stor betydelse under den delen av året. Fisket tillsammans med jakten gav det största utbytet för människornas försörjning men insamlandet av av frukter och bär nötter och ollon var särskilt vintertid av stor betydelse för urskåningens överlevnad. På skeletten från denna Jägar och samlarsteålder syns, att näringen för de människor vilka då levde varit god och omväxlande.

Vi är nu framme vid Atlantisk tid med fuktigt varmt havsklimat, den kallas även för Ärtböllekulturen. Under denna kultur bildas öresund, genom de stora landhöjningarna i mellansverige och norrland, och de stora mängder med smältvatten från inlandsisen pressas vattnet genom det lägre liggande landet mellan skåne och danmark och de sk. Bälten, vilka i dag skiljer Jylland och Själland från varandra. Nu får vi efter att i många tusen år haft landförbindelse med danmark och nordtyskland, en kust i väster med omfattande kustbebyggelse ifrån nuvarande Ystad och utmed stranden upp mot Kullen, detta var en tidig kustkultur, med stammar vilka på sommaren i huvudsak sysslade med fiske. Bevapningen utökades under denna period med modernare föremål såsom Limhamnsyx, Trindyxa, Skivyxa, Snedpil och Tvärpil. Grövre keramik började nu tillverkas i danmark, men även i skåne tiden för detta räknar man med skall ha varit omkring 4800 år före Krist. födelse. I skåne finner man på en del boplatser stora mängder av dessa keramikkarl, men mera sällan hela sådana utan i de flesta fall i skärvor vilka arkeologerna sedan kan rekonstruera. Keramikkarlen var en förbrukningsartikel därför att de voro sköra, men de stammar som inkom sitt revir hade lera för denna tillverkning hade ingen stor svårighet att tillverka sådana. Keramikskärvorna äro ganska svåra att se speciellt på mörk botten och då den är uppblandad med växtdelar, så det är mer av en tillfällighet den upptäckes på marken.

Förutom tidigare nämnda uroxer, finns nu i skogarna Kronhjort, Älg, Vildsvin, Rådjur och en del annat småvilt.

Pälsdjuren vid denna tid voro Björn, Varg, Bäver, Lodjur, Räv, Mård, Utter och Vildkatt.

Människans enda tamdjur utgjordes under denna tid av Hunden.

Av fåglar fanns Hökar, Skofåglar, Änder, Gäss, och div sjöfåglar.

Fiskar fanns i våra sjöar troligen av samma arter som i dag, säkert i mycket större mängder och troligen mera lätt fångad.

Under den senare delen av mesolitiska tid har även funnits Kärrsköldpaddor, fynd av sådana har gjorts i Ousbyholm.

Hasseln gör nu sitt intåg i faunan, detta har en enorm betydelse för människorna under samlarstenåldern, nötterna utgjorde deras basföda. Dem kunde gömmas under hela den besvärliga vintern, och vid utgrävningarna hittas nötskal i kupiösa mängder. På boplatser i Danmark har man i hyddbottnar funnit nötter varvvis lagrade med tallbarr som tjocka mattor, allt i syfte att bevara nötterna, på samma gång som hyddorna isolerades underifrån mot väta och kyla, och kanske var fördelen med detta lagringssätt, att stammen på vintern hade ett ur näringssynpunkt fulländat livsmedel, att tillgå i situationer då vädrets makter inte medgav näringssök.

Vi är nu på väg in i ett nytt skede i utvecklingen lämnande den Preboreala tiden bakom oss, med sitt kyliga och många gånger ogästvänliga klimat, mot ett betydligt bättre kanske det bästa urskåningarna fick uppleva under sin tid på jorden. Perioden kallas den boreala tiden, och vädret har utan tvivel varit varmare än det vi upplever i dag.

Vi har under den tid som förflutit sedan äldre Dryas haft Östersjön som ett innanhav omgivet av inlandsis. Det första kallades Baltiska issjön, den andra sjön kallades Yoldiahavet, och den vi kommer till nu kallas Anccyllussjön, de två senaste har fått sitt namn av sötvattensnäckor som vid dessa tider levde i haven. Vid denna tid hade skånes natur genomgått betydlig förändring genom att många växter och träd av olika slag genom klimatförbättringen, funnit sina livsbetingelser tillgodosedda, Skogen bestod av Alm, Ek, Al, Tall, Björk, Asp med buskar såsom Hassel, Nypon och olika sorters bärris.

De jaktbara djuren i skogar voro nu Vildsvin, Kronhjort, Uroxer, Bäver, Älg, Björn, Rådjur m. fl. Kulturen kallas för Mesolistisk eller Maglemosse kultur. Vapnen vilka under perioden tillverkades voro Hornyxor, Flint och Kärnyxor, Flintspån, Skrapor, Ljuster och Harpuner, samt för jägarna i stammen, kraftiga bågar och pilar, vilket de skador som man funnit på skeletten, efter uroxar som vid jakterna drevos ut i kärr och mossar allt för att lättare komma åt de stora djuren, och under mindre risk för egna skador avdagataga dessa.

Vi är nu framme vid det 4 årtusendet före kr. födelse den sk. neolitiske tiden den tidigaste delen med Megalitgravar. Kulturen kallas Trattbägarkulturen, detta därför att under denna period tillverkades keramikkarlen med en vidgad överkant, till utseendet som en vid tratt. Man började under denna tid med svedjejordbruk till en början som binäring vid sidan om jakt och fiske. Nu uppträder förutom den sedvanliga beväpningen och föremålen, två nya yxtyper den spetsnackiga och den tunnackiga.

Nu faller stammens folkträd och svedjar, och i askan vilken blandas med jord sår man enklare spannmålsorter, av dessa får stammen ett ^{närings} tillskott vilket särskilt under vintermånaderna var av stor betydelse.

Nu började även djurhållning i mindre omfattning förekomma vilka vid denna tid utgjordes av får och getter, och nu börjar en trevande utveckling mot en övergång till ett nytt, och kanske säkrare sätt att klara sin försörjning på. Av de första djuren är fåret, det tamdjur vilket människorna under alla tider ända fram i våra dagar, har haft den oåterkallerliga största nyttan av. Fåret var ett för dessa första bönder ett lagom stort djur att hålla året om, så även geten, men de gav inte det utbytet ifråga om kött, ull, och talg. Köttet är mycket gott och näringsrikt, ullen är fortfarande oslagbar till kläder och kvinnorna kunde redan då spinna och göra kläder av ullen. Talgen har använts till varjehanda nyttosaker, men inte minst inom medicintillverkningen så även under de primitiva människornas tid. Med andra ord: Fåret har under de första årtusendena varit det tamdjur som betytt mest, för människans utveckling och överlevnad under svåra perioder i vår historia.

Vi inträder nu i den mellan-neolitiska tiden, vilken räknas från 2800 till 2400 före Kristus, kulturen kallas Stridsyxekulturen, här tillkommer nu i arsenalen av flintföremål Tjocknackig och Hålslipad yxa. Samt den underbart vackra och nästan alltid fantastiskt välgjorda Båtyxan, materialet utgöres av bergart. Flera former finns, längre och smalare, kortare och bredare, samt en något rundare i formen, namnen på de olika formerna är de samma som på fyndorterna. Såsom Hurva, Sösdala, Vellinge yxan m.fl. Spånpilar av flinta uppträder nu, liksom gropkeramiken med karakteristiska spetsar i botten på kärnen, och ofta ornamenterade. En del forskare tror att det gamla Jägar och fiskarfolket av någon anledning, under denna mellanperiod blev utbytt mot ett nytt strandfolk.

Husdjuren utgjordes nu av Får, Get, Gris, Häst samt boskap av en mindre typ vilka i dag kallas för dvärgoxe, (*Bos longifrons*) vilken av den kände Zoologen och Arkeologen Sven Nilsson funnits omkring Rigsjön både som tamboskap hos människorna, men även i vilt tillstånd i skogarna. vilket fynden i våra torvmossor även i detta fallet bevisar. Begravnings-sättet ändrades i slutet av perioden ifrån Megalit (stendösgravar) till Hällkistor, Gånggrifter, och Flatmarksgravar, dessa sträckte sig även genom den neolitiska tiden.